

TEZAUŢĂ LITURGICĂ
12 NOIEMBRIE
SF. IUSTIN POPOVICI

VIATA
SF. IERARH
MARTIN,
EPISCOPUL
TURONUMULUI

BELGRAD, 1977

Архимандрит ЈУСТИН Поповић

ЖИТИЈА СВЕТИХ

12. ОКТОБАР

ЖИТИЈЕ СВЕТОГ ОЦА НАШЕГ МАРТИНА

МИЛОСТИВОГ, епископа Турскога

СВЕТИ Мартин је рођен 316. године у Панонији, у граду Сабарији,^[12] од родитеља незнабожаца. Отац му служаше у војсци најпре као прост војник, али због ревности у служби он доспе до високог звања: постаде трибун,^[13] и заузео велики положај. Своје детињство Мартин проведе у Тицину,^[14] куда му је отац био премештен. Још као дете он се одликовао кротошћу, милосрђем и чистотом душе. У то време хришћанска се вера брзо и отворено ширила по свима крајевима Римске царевине. Мартин се упозна са неким хришћанима, чу од њих истине вере Христове, и чистим срцем својим стаде их устројавати. Жудећи за светим животом хришћана он, и против воље својих родитеља, у десетој години својој постаде оглашени. А када му би дванаест година, њега захвати побожна жеља да, угледајући се на светог Антонија, постане пустињак. Али његов је

отац имао друкчији план: желео је да његов син постане виђени војник, и да име његово прослави на бојним пољима.

И тек што узме петнаесту годину, отац га окува у ланце и силом натера да ступи у војску. Као син трибуна и као личан и снажан јуноша, Мартин постаде коњички официр и стече велико поверење код својих старешина.

Овај нов угледни положај Мартинов не измени његов смирени и побожни начин живота. По својим приходима он је могао држати поред себе два и више служитеља војника, но он се задовољавао само једним. И са њим је поступао не као са слугом већ као са пријатељем и братом, и више је он служио њему него ли овај њему. Према друговима је био пун љубави, и они су га не само волели него му се и дивили због његовог чистог и строгог живота усред многих саблазни. И као војник он се сав предавао делима хришћанског милосрђа. Од своје плате он је задржавао само колико му је било потребно за скромну исхрану; и лишавајући себе свега, он је помагао невољне, одевао наге, хранио сиромашне, и чинио друга дела милосрђа.

Мартин је службовао у Галији.[15] Догодило му се да са војском зимује у зимским касарнама у Амиену.[16] Зима је била необично жестока, те се Мартин утолико више трудио да што више

сиротиње прехрани и збрине. Једном на градској капији он сrete полунагог просјака, који се од страховитог мраза беше скоро потпуно укочио. Мартину се срце стаде кидати од сажалења, и пошто немађаше ништа да му да јер већ беше раздао сав свој новац, он скиде са себе војнички огртач, расече на две половине, па једну половину даде премрзлом просјаку, а другом уви себе. Видећи Мартина необично увијена, неки му се пролазници почеше смејати. Али то га ни најмање не онерасположи, јер му срце беше пуно радости сећајући се речи Божанског Спаситеља: Го бејах, и оденуште ме. Заиста вам кажем: кад учинисте једноме од ове моје најмање браће, мени учинисте (Мт. 25, 36. 40). И Господ укрепи ову Мартинову веру, и за његово милосрђе утеши га небеским виђењем. Ноћу, за време спавања, Мартин виде у сну Господа Исуса Христа, који му се јави огрнут у ону половину огртача његовог, и наложи му да погледа није ли то она сама половина коју он даде просјаку на капији. Мартин је стајао побожно ћутећи; а Господ Христос, обраћајући се Ангелима који су Га окружавали, громко рече: „Мартин је тек оглашен, и ево обуче ме својом одећом“.

Обрадован тако дивним, утешним виђењем, младић се пробуди. То би након три године по

његовом ступању у војну службу. После тога Мартин одмах без колебања прими свето крштење. А по крштењу он још одлучније стаде тежити, да напусти војску и крене многожељеним путем усамљеничког, подвижничког живота. Али он то није могао одмах привести у дело. Јер када Мартин саопшти своје трибуну, који је такође био хришћанин, своју намеру: да напусти војну службу и постане монах, овај га замоли да то одложи за неко време, па ће онда заједно напустити војску и ступити у монаштво. Мартин попусти тој трибуновој жељи и остаде у војсци још две године, учествујући у ратним походима цара Констанција против дивљих Алемана.[17] За време тим похода цар предаде старешинство над оним делом војске, где је служио и Мартин, своје брату од стрица Јулијану, постављеном за ћесара.[18] Одред војске није био велик, и Јулијан, да би своју војску одушевио на већу храброст, одлучи да војницима разда као дарове плен, заплењен од Алемана. Војници су гласно поименце прозивани, и сваки је прилазио и лично од Јулијана примао дарове. Када Мартин би прозван, он смело ступи пред Јулијана и рече му: Ћесаре! до сада сам служио код тебе у коњици, а сада допусти ми да ступим на службу Богу. Твојим пак даром нека се користи други,

који ће остати и даље у служби теби. А ја сам војних Христов, и зато нисам дужан више да се бијем за тебе. – Ти си кукавица, Мартине! с прекором одговори разгневлени Јулијан. Сутра ће се водити битка. И ето, страх од битке а не страх Божји нагони те да напустиш службу. – Међутим Мартин смело продужи: Ако ти ово моје тражење сматраш за кукавичлук, онда ме сутра самог, без икаквог оружја, постави на најопасније место битке. Тада ћеш видети да ћу ја без икаквог оружја, само са именом Христа и знамењем Његовог светог Крста, неустрашиво јуришати на редове непријатеља. – Нека тако буде! рече Јулијан, и нареди да Мартина држе под стражом до сутрадан. – Но сутрадан Алемани, угледавши изванредно припремљену војску Јулијанову, послаше к Јулијану преговараче за мир изјављујући да без услова полажу оружје. И мир би закључен. После тога Мартин би ослобођен своје војничке заклетве, и одмах напусти војску. Онда оде к знаменитом по светости живота и хришћанској православној образованости Иларију, епископу града Поатје,^[19] да себе повери духовном руководству овог светог мужа. Иларије прими младића са искреном љубављу, и после кратког испитивања његовог карактера хтеде да га посвети за ђакона. Али Мартин, пр дубокој

смирености својој, одрече се тог чина, и једва га приволеше да прими скромнију, ма да и тежу, дужност заклињача. [20]

Пошто проведе неко време на својој новој дужности, Мартина стаде мучити мисао што су му родитељи још незнабошци, и он крену у постојбину да своје родитеље обрати ка Христу. На путу он је морао прелазити Алпе, често се губити по беспутним пустим горама, и бивати у опасности од разбојника. Једном им он и паде у руке. Један од разбојника замахну мачем да Мартину одсече главу, али га у томе спречи један друг који се сажали на младића. Мартин би свезан и предат под стражу разбојнику који му спасе живот. – Ко си ти? упита га разбојник. – Ја сам хришћанин, кротко одговори младић. – И међу њима двома се разви разговор, да се овај постиде свог злочиначког, срамног живота. И одмах пусти Мартина на слободу, и са сузама га стаде молити да се моли Богу за њега. После тога бивши разбојник поче водити побожан живот, и доцније се подвизаваше као монах у Галском манастиру светог Мартина.

Када најзад ступи на тло Италије Мартин, поред осталих тешкоћа и мука, срене крајње одвратног и страшног по изгледу човека, који навали на њега са мноштвом радозналих питања, нарочито настојавајући да сазна куда иде. – Идем куда ме

Господ зове, одговори Мартин. – Добро, рече са гњевом саговорник; али запамти ово: куда год ти ишао и ма шта предузимао, ја ћу бити твој противник.

Овај сусрет и разговор учини на Мартина дубок утисак. Ипак се он не уплаши, него само кротко и са тврдим уздањем у свеблагих Промисао Божји примети: Господ је са мном; не бојим се онога што ми човек може учинити.

На ове речи саговорник моментално нестаде. Тада Мартину би јасно да је то био исконски непријатељ људски – ђаво, који је узео на себе обличје човека.

Стигавши родитељском дому, Мартин затече своје родитеље живе. Отац се његов показа према њему врло непријатељски и остаде упоран према његовој проповеди. Али мајка његова усвоји његове разлоге, и би просвећена светлошћу Еванђеља, као и многи житељи његовог родног града. Али успех еванђелске проповеди светог Мартина у Сабарији није дуго трајао. У то време се аријанска јерес, под покровитељством нечистог цара Констанција, рашири по целој Панонији. Мартин устаде против овог злочестивог учења, и зато га стадоше гонити, и после телесних истјазавања он би прогнан из града. И отпутова у Италију; и заустави се у Медиолану,^[21] и тамо начини себи

усамљеничку келију. Али и одатле, после разноврсних гоњења и злостављања, он би прогнан од аријанског епископа Авксентија. Онда он одлучи да се ода пустињачком подвигу, зато оде на ненасељено острво Капрарију, [22] стеновито и пуно отровних змија. Тамо он живљаше у подвизима богоразмишљања и молитве, са једним само садругом, хранећи се једино пустињским биљем. А промисао Божји на чудесан начин чуваше светог подвижника, те од змија немађаше никаквих непријатности. Чувши да су његовог учитеља Иларија аријанци протерали из Поатје, Мартин отпутова к њему, и они после пет година с радошћу загрлише један другога. Иларије поново стаде наговарати Мартина да прими презвитерски, или бар ђаконски, чин, али Мартин то упорно одби, желећи да до краја живота свог остане прост монах. Иларије даде благослов и дозволу Мартину да оснује манастир недалеко од Поатје, у месту Локоциаг или Лигуже. [23] Око побожног младића брзо се окупише пријатељи и ученици, да се науче од њега савршеном монашком животу. Мартин их је све примао с љубављу, и свима служио као најбољи пример подвижничког, богоугодног живота. Иако без школе, Мартин је благодаћу Божјом, која је због његовог врлинског монашког живота обитавала

у њему, богомудро водио путем правог хришћанског живота и људе школоване и многоучене. Неки су се од тих људи, под његовим утицајем, одрицали света и потпуно посвећивали себе Богу и пустињачким подвизима. Манастир светог Мартина за кратко време процвета и прочу се. И то би први манастир у Галији, знаменити расадник монаштва у тој земљи.

У то време један од оглашених ступи у манастир светог Мартина, али пре но што би крштен он се изненада разболе и умре. Преподобни у то време не беше у манастиру. А кад се врати он затече бездахно тело оглашенога усред уплакане братије. Преподобни удаљи све из келије и, простревши се у молитви, он кроз два сата, благодаћу Христовом, поврати умрлога у живот. Враћени к животу покојник одмах прими свето крштење; и после тога живео је богоугодно још много година. Касније он причаше да када му се душа разлучи од тела, он би изведен пред неког страшног Судију који изрече кривичну пресуду; али два ангела рекоше Судији да је то онај за кога се Мартин моли, и Судија нареди да га врате Мартину.

Од тога времена о Мартину се пронесе слава као о светом и дивном апостолском мужу, обученом у силу с висине.

Привлачећи к себи многобројне ученике,^[24] људе разних звања и сталежа, и утичући на њих примером свога врлинског и строго подвижничког живота, он је много утицао на њих и својим учењем. Он је сам јасно видео истину Христову и чврсто био убеђен у њу, па је са том истом јасноћом, живошћу, простотом и убедљивошћу умео да је изложи и разјасни како верујућима тако и неверујућима. Волео је он да своје поуке излаже у виду прича, што је на слушаоце производило силан утисак. Видећи велике подвиге светог Мартина и не подносећи његов свети, богоугодни живот, исконски непријатељ рода људског – ђаво поведе против њега зловну борбу, јављајући му се и кушајући га на све могуће начине. Међутим светитељ, иако је стално видео око себе демоне и самог кнеза демонског, ипак никада није имао страха од њих. Штавише он је отворено позивао ђавола у борбу; и говорио му: Ако имаш каквог удела у мени, онда покажи то на делу. Тада Сатана покуша да обмане и преласти светог подвижника узимајући на себе изглед ангела светлог, јер, као што каже Апостол, понекад се и сам Сатана претвара у ангела светла (2. Кор. 11, 14). Тако једнога дана Сатана стаде пред Мартина у време молитве, окружен пурпурном светлошћу, обучен у царску одећу,

украшен круном од бисера и злата, у златним сандалама, весела и радосна лица. Ова необична, дивна појава спочетка силно збуни Мартина, и они обојица дуго ћутаху. Најзад ђаво рече: Знаш ли, Мартине, кога сада видиш? Ја сам Христос. Пре но што се поново јавим при другом доласку свом, реших да се теби покажем. – Светитељ оклеваше и не даде никакав одговор. – Зашто се двоумиш да верујеш у виђење? рече Лукави. Ја сам Христос. – Тада Мартин, по внушењу Духа Светога, познаде да је то ђаво, и рече: Господ мој Исус Христос није обећао да ће се јавити у пурпуру и блиставој круни. Ја нећу да верујем да видим повратак Христа, док Он не дође у онаком виду у којем је пострадао, и пре свега не покаже на очигледан начин оне ране које је задобио на крсту.

Тада ђаво ишчезе као дим, и напуни келију таким страшним смрадом, да не остаде никакве сумње да је то био ђаво.

Но поред ових заводничких виђења свети Мартин је имао и утешна и благодатна јављења ангела и светитеља Божјих из загробног света. Тако, њему су се више пута јављали свети апоστοли Петар и Павле и утешавали га богонадахнутом беседом. Благодат Божја је јавно почивала на светом Мартину и показивала себе наочиглед свих ученика његових, нарочито

када је он служио Божанствену службу и у време када је благосиљао народ. Тако, једном када он подиже десну руку своју ради благослова, они видеше где из ње излази неки необични блесак. Другом приликом они видеше где се око чела његова појави сијање.

Не може се град сакрити кад на гори стоји. Нити се ужиже свећа и меће под суд него на светњак, те светли свима који су у кући (Мт. 5, 14-15). Тако је и односно светог Мартина свима постајало јасно, да га је Бог предизабрао не само за усамљеничке подвиге у пустињи и тишини манастирске келије, него и за то да га постави високо на светњаку Цркве, да би он својим благодатним даровима, добрим делима и светим животом светлио вернима, као пастир многобројног стада Христовог. Велика слава његова, која је све више и више расла, указивала је на то да ће га народ које било цркве позвати себи за епископа. И заиста, када се епископски престо у граду Туру[25] указа слободан, народ изјави жељу да му свети Мартин буде епископ. Али сви су знали дубоку смиреност Мартинову, због које је он раније одбијао да се прими презвитерског или чак ђаконског чина. Због тога они решише да прибегну лукавству и сили. Један грађанин по имену Руриције дође к светом Мартину у његов

манастир, припаде к ногама његовим и моли га да пође његовој кући и помоли се за његову болесну жену. Светитељ пође, али га убрзо опколи многобројни народ и силом одведе у храм и прогласи за епископа.

Поставши епископ, свети Мартин се не промени: он и надаље остаде свима образац дубоке смирености, беше задовољан простом одећом и најмршавијом храном, и већи део времена посвећиваше монашким подвизима, удаљавајући се од света и тежећи молитвеном тиховању. Недалеко од града он изабра себи дивље, забачено место за своје монашке подвиге. То место беше заклоњено стенама и с једне стране реком Лауром, и приступ к чему беше могућ само једном стазицом. Ту свети Мартин сагради дрвену келију. Поред њега ту се стадоше насељавати и други подвижници побожности, жељни пустињачког живота. Једни од њих прављаху себи колибе, а други издубљиваху себи пећине у планинској стени. И на тај начин око светог Мартина се сабра до 80. братије, и образова се нова монашка обитељ. Она се називала манастиром Мартина, а исто тако великим манастиром, и доцније Мармутје.^[26] Монаси ове обитељи примише устав Мартина и подвизаваху се у подвизима поста и молитве, под његовим искусним

руководством, користећи се његовим душе корисним поукама и примером његовог личног узвишеног подвижничког живота. Братија нису имала ништа овога; све им беше заједничко. Није било допуштено ништа ни куповати, ни продавати; једино се младим монасима препуштало преписивати рукописе Божанских и душекорисних књига; а старији су се бавили искључиво молитвом. Из келија су ретко кад одлазили, осим ради заједничког богослужења; вина нико окусио није, осим у болести; дневно су јели само једанпут, а храна им се састојала једино из хлеба, поврћа и маслина; одећа им је била од грубе камиље длаке, мада су многи од монаха били знатног порекла. Братија су живели у безусловном послушању и већина њих у молитвеном самовању и тиховању. Овај манастир је дао не мало епископа, који су се много потрудили у ширењу хришћанске просвете међу незнабошцима.

Сам свети Мартин ревносно се труђаше на обраћању незнабожаца, и сруши идолопоклонство у већем делу Галије. У овом апостолском служењу он беше храбар, неустрашив и самопрегоран проповедник истине Христове. Ради тога свети Мартин често одлажаше из манастира и путоваше по околним крајевима, уништавајући незнабожачка

идолишта, зидајући цркве и учећи незнабошце вери Христовој. Еванђелска проповед светог Мартина имађаше утолико већи успех што је била праћена знамењима и чудесима, која свети Мартин често чињаше силом Христовом пред очима незнабожаца. Прво место где он незнабошце обрати у веру Христову беше Амбуаз.[27] Пошто ту основа цркву својом проповеђу, он управу и бригу о њој повери неким од својих ученика. Али незнабоштво тамо још беше силно, и хришћанима је претила велика опасност од њих; јер тамо још беше остао незнабожачки храм са огромним идолом, веома поштованом од народа. Ученици светог Мартина нису се решавали да разруше то уточиште идолопоклонства, иако је свети Мартин био наредио да се то учини. Тада свети Мартин поново дође у Амбуаз, и сам се увери да је стварно тешко разрушити тај храм. Онда светитељ учини ово: изабра једио усамљено место, и сву ноћ проведе у пламеној молитви Богу. И Господ услиши молитву угодника Свог: ујутру настаде страховита олуја, која до темеља разруши незнабожачки храм и разби идола што беше у њему.

Ношен апостолском ревношћу свети Мартин намисли да и у насељу Лепрози[28] разруши важан незнабожачки храм. Са том намером он у

једном склоњеном месту близу Лепрозе проведе у молитви и посту три дана и три ноћи, молећи Господа да уништи незнабожачко идолиште. Као одговор на његову ватрену молитву њему се јавише два светла ангела, као наоружани, и обавестише га да их је Бог послао њему у помоћ против незнабожаца. Чувши то, свети Мартин похита у насеље Лепрозу, и силом благодати Христове чудесно претвори у прах жртвенике и идоле, и то пред народом који беше свезан невидљивом Божанском силом. Угледавши такво чудо и необично разрушење храма, житељи Лепрозе познаше ништавност идола и обратише се ка Христу.

Једном свети Мартин са неколицином својих ученика, путујући у град Карноту,^[29] пролажаше крај једног многољудног насеља. Ту славног угодника Божјег сретете огромна маса незнабожачког света, који беху чули за његова славна дела. Ову прилику светитељ искористи за обраћење неверних ка Христу. По внушењу Светога Духа он громко поче своју пламену проповед, јављајући реч Божју незнабошцима и често уздишући из дна душе што толико мноштво народа не зна Господа Спаситеља.

У то време једна жена, носећи на рукама мртвог сина који недавно беше умро, спусти његово

мртво тело крај светитељевих ногу, па пруживши к светитељу руке с вапајем му говораше: Ми знамо да си ти пријатељ Божји. Молим те, врати ми сина, јер ми је јединац. – Молби несрећне мајке придружи се сав народ. Свети Мартин узе тело мртвога детета у своје руке, преклони колена заједно са целим народом, и сатворивши молитву, устаде и врати мајци дете живо. Када то народ виде, сви стадоше једнодушно исповедати Христа Бога, и падајући пред ноге светитељу усрдно га мољаху да их начини хришћанима. И светитељ одмах, ту на лицу места, метнувши на њих руке, огласи их речју истине.

Глас о овом чуду брзо се пронесе по целој покрајини. [30] А свети Мартин са истим успехом распростираше светлост Еванђеља и у другим крајевима Галије.

У граду Карноти доведоше к светом Мартину дванаестогодишњу девојчицу, нему од рођења. Отац њен мољаше светитеља да јој молитвом својом раздрешу језик. Светитељ изјави да то није у његовој моћи, а да то могу учинити два епископа: Валентин и Виктриције, који беху с њим, пошто је њима, као савршенијима у врлинама, све могуће. Али ова два епископа придружише се молбама несрећног оца, и мољаху светог Мартина да он учини то. Тада

свети Мартин нареди да се народ удаљи; а он у присуству само епископа и девојчина оца, паде ничице на земљу са усрдном молитвом, затим благослови мало јелеја и насу га у уста девојчици, држећи и језик њен својим прстима. Онда светитељ упита девојчицу како се зове њен отац, а она му тог тренутка разговетно одговори и каза име свога оца. Када то отац њен виде, он паде пред светитеља, обгрли му колена, и са сузама радосницама громко сведочаше пред свима који се ту слегеше, да је то прва реч његове кћери.

Једном свети Мартин, праћен мноштвом народа, улазећи у Париз срете једног јадног губавца, страховито унакаженог болешћу, кога су се сви гадили. Сажаливши се на њега, светитељ га целива и благослови; и гле, губавац се одједном очисти од губе. И сутрадан он дође у цркву и узнесе благодарност Богу за своје исцељење.

Павлин,^[31] благочестиви чиновник државни, који се касније прослави својим светим животом, поче жестоко патити од очију, и већ му густе мрак покри зеницу, но свети Мартин се крпицом дотаче ока његовог, и болест тог часа нестаде.

Безбројни су у светог Мартина подвизи милосрђа и љубави хришћанске, зато је и добио

назив „Милостиви“. Једном у зимске дане, на путу за цркву, он сrete полунагог убожјака који заиска од њега одећу. Светитељ нареди архиђакону да одене убожјака, а сам уђе у одају крај цркве, и седе тамо. Но како ђакон не даде одећу убожјаку, то овај уђе код светог епископа, и стаде му се жалити на ђакона и на хладноћу. Тада светитељ кришом скиде са себе тунуку[32] што се носи испод горње хаљине, наложи сирوماху да је обуче и да иде. Убрзо после тога уђе ђакон и обавести светог епископа да је већ време почети свету службу, пошто народ чека у цркви. На то светитељ рече ђакону, мислећи на себе: Треба најпре оденути сирوماха: не могу ја ићи у цркву ако сиромас не добије одећу. – А ђакон, не схватајући о чему се ради, пошто није примећивао да је светитељ наг испод горње хаљине, стаде се извињавати како не може да пронађе оног убожјака. – Међутим свети Мартин упорно понављаше: Нека одећу што је спремљена донесу мени: убожјак неће бити неодевен, – Расрдивши се, ђакон оде до оближњег дућана, купи кратку просту одећу, па је са гњевом стави пред ноге епископу, говорећи: Ево одеће, а убожјака нема. – Светитељ спокојно нареди ђакону да неколико тренутака постоји иза врата, па оденувши се тајом у купљену одећу, изиђе у храм ради

служења литургије.

Међутим Господ не оклевајући награди светог Мартина за ово тајно еванђелско дело. Тог истог дана, када свети епископ благосиљаше жртвеник, у време богослужења заблиста од његове главе огњени колут, чији пламен дижући се увис образоваше дугачак зрак. Ову дивну појаву од мноштва присутног народа виде само неколицина одабраних, и то: благочестиви ученик светог Мартина Гал, једна девојка, један презвитер и три монаха.

Кротост светог Мартина приморавала је чак и незнабошце да га воле. Он уопште није имао непријатеља; но ако их је и било, то су они који су га мрзели због његових врлина, које сами имали нису и које нису могли подражавати. Међутим блажени Мартин никога није осуђивао, никоме није враћао зло за зло. Све увреде он је трпељиво подносио, и трудио се да увек има љубави за своје увредиоце. Нико га никада видео није ни разгневљеног, ни растројеног, ни насмејаног. Он је свагда био један исти, носећи на своме лицу неку небеску радост. Никада у устима његовим није било ништа друго сем имена Христовог. Никада у срцу његовом није било ничег другог сем побожности, мира и сажалења. Он је често плакао чак и због грехова оних својих клеветника који су га својим

змијским устима и отровним језицима нападали отворено у лице или у његовом одсуству.

Колико је свети Мартин био трпељив и кротак према својим увредитељима, јасно показује овај пример. Међу духовништвом у манастиру беше један млад човек по имену Брикциј, ниског порекла, али кога свети Мартин узе код себе, васпита, и касније произведе у чин ђакона.

Хушкан од злих духова, Брикциј стаде страховито вређати свога незлобивог учитеља у очи и за леђима. Свети муж се стараше да га уразуми кротким саветима; али то остаде без утицаја на безумника, и он продужи ригати још веће грдње, па онда побеже. Путем Брикциј срене једног болесника, који га упита где би могао наћи светог Мартина. Брикциј назва светитеља старом варалицом, и другим погрдним именима. А када ускоро после тога, а по исцељењу тог болесника, блажени Мартин срене Брикција, он га кротко упита: Зашто си ме назвао варалицом? – Ја те никада нисам назвао варалицом, одговори ђакон. – Зар уво моје није било крај твојих усана, иако си ти говорио за мојим леђима? примети светитељ. Када будем умро, ти ћеш такође постати епископ, и много ћеш пострадали.

После тога Брикциј поче добијати наступе беснила. И једном када свети Мартин сеђаше на

клупи пред својом келијом, Брикциј се окоми на њега са јаросним грдњама, док на оближњим стенама бежу видна два демона који подбадаху Брикција на безумље. – Ја сам светији од тебе, говорио је ђакон; ја сам се васпитавао у манастиру, а ти си некада био војник.

Братија захтеваху да Брикциј буде примерно кажњен и лишен свештеничког чина; но свети Мартин спокојно отрпе његове грдње. А када ускоро после тога Брикциј, тронут кротошћу светитељевом, дође к себи и баци се пред ноге његове мучен грижом савести, светитељ само примети: Брикциј је нашкодио само себи, а не мени. Господ Исус Христос трпео је крај себе чак Јуду: не треба ли онда да ја трпим овог младића поред себе?

Предсказање светог Мартина се испуни.

Брикциј се доцније толико промени, да после смрти светог Мартина би изабран за његовог наследника. И као епископ он заиста претрпе многе невоље и поруге, и затим сконча у миру. Како је неодољив и силан био утицај светог Мартина и на најнадувеније и најокорелије људе, чак и на силнике овога света, показују следећи примери. Још у почетку светитељевог епископовања град Тур обузе ужас због посете свирепог и звероликог по нарави царског обласног намесника Авицијана. За његовом

свитом ишле су дуге поворке осуђеника, над којима је намесник хтео да изврши смртну казну у граду Туру, да би тиме заплашио град. Но човекољубиви епископ Мартин, не бојећи се свирепог намесника, одлучи да се заузме и за осуђенике и за свој епископски град, и у поноћи упути се Авицијановом дворцу. А те ноћи немиран сан намесников би изненада прекинут неким силним треском, и он чу неки непознати глас који му рече: Ти ту спаваш, а слуга Божји чека пред твојом капијом.

Авицијан одмах нареди својим слугама да осмотре пред капијом. А они, немарно погледавши, убедише га да никога нема, и он поново заспа. Но убрзо би по други пут пробуђен громким узвиком: Пред капијом стоји Мартин. – Тада слуге нађоше да је заиста тако. Намесник нареди да му светитеља доведу, и упита га: Зашто си тако поступио? – Мени је позната твоја намера, смело одговори свети Мартин, пре но што ми је ти будеш казао. Иди и не допуштај да те гњев неба погуби.

Уплашен надахнутим, пророчким гласом светитељевим и изобличаван својом савешћу, Авицијан хитно поступи по светитељевом наређењу: пусти осуђенике на слободу и отпутова из Тура.

Укори светог Мартина и касније извршише

добар утицај на нарав жестоког намесника. Једном, када Авицијан поново посети град Тур, свети Мартин уђе код њега у собу, и ћутећи гледаше у њега упорно. – Зашто тако упорно гледаш у мене, свети човече? упита Авицијан. – Ја гледам не у тебе, одговори свети епископ, већ на одвратног демона који ти седи за вратом. – И ова светитељева реч добро делова и задржа свирепог намесника од извршења злих намера његових.

Цар Валентијан I,^[33] слушајући са свих страна о слави светог Мартина, изрази жељу да жели ступити са њим у пријатељске односе; али га у томе спречаваше његова супруга Јустина, која беше ревносна аријанка. А када једном свети Мартин важним послом дође у Трир,^[34] где се тада налазио царев двор, цар, настројен супругом против њега, нареди да га не пуштају к њему. После узалудних напора да буде примљен од господара, светитељ се предаде молитви и посту. Седмога дана њему се јави ангео и нареди да иде у дворцац код цара.

Добивши ово Божанско внушење, свети Мартин похита у двор, и нашавши капије отворене он отиде право к цару без икакве пријаве.

Валентијан се силно разгњеви, али изненада осети као да фотеља под њим сва гори у огњу. Приморан да устане, он се одједном промени и

прими светитеља са ватреним загрљајем, и дуго разговара с њим, и задржа га као милог госта неколико дана, и обећа му да ће учинити све што буде тражио. При растанку цар му понуди богате дарове; но светитељ то одби, чиме изазва код цара још веће уважање према себи. Пред крај свога живота свети Мартин чу да је међу духовништвом у округу Канда[35] настала жестока распра, и он похита тамо да измири завађене клирике. Сазвавши своје монахе, он им предсказа приближење своје кончине, и крену на пут, праћен њиховим сузама и јауцима. Пошто васпостави мир у Канди, светитеља тамо ухвати жестока грозница, и осећајући своју кончину он нареди својим ученицима да га положи на под у покрову и пепелу, јер, говораше он, тако хришћани треба да умиру. При томе он, како му се учини, виде ђавола близу себе, и рече: Зашто стојиш ту, ужасни звере? Ти немаш удела у мени: наручје Авраамово примиће мене. То беху последње речи његове. Братија која стајаху око њега беху поражени блеском и лепотом лица његова када он већ мртав лежаше.[36] Две хиљаде монаха и хор девственица праћаху тело његово у Тур, где он при огромној маси народа и би свечано сахрањен. По блаженој кончини Свога великог угодника и чудотворца, Бог удостоји тело његово

нераспадљивости, и на гробљу његовом биваху велика и многобројна чудеса, у славу Бога, дивног у светима Својим вавек. Амин.

НАПОМЕНЕ:

[12]Сабарија – град у Штајерској.

[13]Трибун – римски виши официр.

[14]Тицин – сада Павија, значајан град у северној Италији на реци Тичино.

[15]Галија – данашња Француска.

[16]Амиен – главни град округа Соме у Француској, на северу од Париза.

[17]Алемани – дивљи народ Германског порекла, живео између Дунава, Мајне и горње Рајне, крај граница покрајина Римске царевине, у које је често упадао и пљачкао их. Походи цара Констанција против Алемана, о којима је реч, били су 354. до 355. године.

[18]Тојест за помоћника и сауправитеља цару, који је са временом могао постати и наследник његов. Јулијан о коме је реч, и јесте каснији – цар Јулијан Одступник.

[19]Св. Иларије – знаменити отац Цркве и заштитник Православља, + 368. г. Поатје – град на југозападу од Париза.

[20]То је била нарочита дужност клира у старој Цркви; састојала се у читању посебних молитава над ђавоиманима, бесомучнима, падавичарима,

и сличним болесницима. У садашње време таква посебна дужност у Цркви не постоји.

[21] Медиолан – данашњи Милано, стародревни и најзначајнији град северне Италије.

[22] Капрарија – малено острво на Тиренском Мору.

[23] Манастир св. Мартина био удаљен 10. км. од Поатје. То је био први правилно уређени манастир на Западу, и Мартин се јавља као један од главних оснивача манастира на Западу.

[24] Међу њима се налазио богат човек, по имену Сулпиције Север, један од најобразованијих древних писаца Западне цркве. Он је и написао житије св. Мартина.

[25] Тур – град у Галији, на левој обали Лауре, на југозападу од Париза.

[26] Манастир Мармутје касније се веома прочуо и имао велики значај у историји монаштва не само у Галији, него и на целом Западу.

[27] Амбуаз – град на 24. километара од Тура.

[28] Лепроза – сада Левру, мали град, удаљен око 260. км. јужно од Париза.

[29] Карнот – сада Шартр, град на 80. км. југозападно од Париза.

[30] У спомен овога чуда у Шартру је касније сазидана црква у име “светог Мартина Милостивог, који даје живот”.

[31] Павлин је у то време још био незнабожац.

Касније се крстио, и био епископ у Ноли; упокојио се 431. године; познат под именом „Милостиви“. Спомен светог Павлина Црква празнује 23. јануара.

[32]Туника – обична доња одећа Римских грађана; нека врста кошуље; прављена већином од свиле.

[33]Валентијан – цар Западне Римске царевине, царовао од 364. до 375. године.

[34]Трир или Тревир – многољудни, напредни град северне области древне Галије.

[35]Град на саставку Лауре и Виене.

[36]Св. Мартин скончао 11. новембра око 400. године, а имао је око 80 година.

